

DOI 10.34132/mspc2025.02.13.06

Анастасія Шульга  
Інна Статкевська

## ЗАЛУЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДОПОМОГИ ТА ЗМІЦНЕННЯ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

У тезах розглянуто основні напрями міжнародної підтримки України в умовах війни та післявоєнного відновлення, а також роль органів місцевого самоврядування у зміцненні партнерських відносин із міжнародними організаціями. Проаналізовано різні форми допомоги, серед яких гуманітарна, фінансова, технічна та інституційне партнерство. Особливу увагу приділено значенню інституційного партнерства як довгострокової форми співпраці, спрямованої на підвищення управлінської спроможності, обмін досвідом та впровадження європейських стандартів врядування. Показано, що міжнародна допомога сприяє відновленню інфраструктури, підвищенню соціально-економічної стійкості громад, інтеграції України до європейського простору. Водночас окреслено ключові ризики взаємодії з міжнародними донорами, зокрема кадровий дефіцит, бюрократичні бар'єри та обмежений доступ до міжнародних платформ. Наприкінці наголошено на необхідності підвищення кваліфікації кадрів ОМС та розвитку цифрових сервісів для ефективного залучення міжнародної підтримки.

**Ключові слова:** міжнародна допомога, партнерство, місцеве самоврядування, управлінська спроможність, післявоєнне відновлення.

На сьогодні Україна налагодила співпрацю з міжнародними організаціями за допомогою різних інструментів (переважно, це – програми та проєкти) у сфері реформи врядування, природоохоронної та енергетичної політики з акцентом на інноваційному й енергоефективному економічному розвитку, що забезпечує збереження довкілля, підтримки миру та відновлення постраждалих від війни регіонів [1].

Залучення безпосередньо ОМС до встановлення і зміцнення міжнародних партнерських відносин – це надзвичайно важливий аспект забезпечення життєдіяльності громад в умовах війни та у післявоєнний період. Адже отримана міжнародна допомога дозволяє:

- закрити дефіцит тих чи інших ресурсів;
- тримати «на плаву» критичну інфраструктуру;
- створити належні умови для прийому та інтеграції/адаптації до нових умов ВПО та осіб, які зазнали фізичної, матеріальної чи психологічної шкоди через війну;
- підвищити фінансово-економічну, соціально-демографічну стійкість громад до нових викликів в умовах війни та майбутньої післявоєнної відбудови;
- опановувати новітні підходи до управління і вирішення питань місцевого значення у кризових умовах [4].

Міжнародна допомога може надаватись у різних формах. Це не лише передавання коштів на певні потреби. Це, насамперед, визнання проблеми та поділ поглядів, ідеалів і цінностей тієї країни, яка потребує допомоги та її підтримка різного характеру у важкі для неї часи. По-перше, це гуманітарна допомога, мета якої полягає у забезпеченні базових потреб населення, відновлення інфраструктури та розвиток стійкості громад. Така допомога проявляється у наданні продуктів харчування, засобів гігієни, медичних товарів і обладнання, теплих речей, генераторів, обігрівачів, обладнання для водопостачання й електропостачання, а також у наданні психосоціальної підтримки різним верствам населення. Прикладами надання гуманітарної допомоги громадам України від міжнародних партнерів є:

1) GIZ (Німецьке товариство міжнародного співробітництва): надання генераторів, мобільних систем очищення води та будівельних матеріалів; підтримка ВПО, включаючи тимчасове житло та психосоціальну допомогу;

2) UNDP (програма розвитку ООН): передача комп'ютерної техніки для ЦНАПів; відновлення адміністративних будівель у деокупованих громадах; підтримка місцевих ініціатив з енергоефективності;

3) USAID (Агентство США з міжнародного розвитку): забезпечення гуманітарною допомогою через програму «ГОВЕРЛА» (GOVERLA), яка спрямована на підтримку спроможності ОМС; надання медичного обладнання та транспорту для громад;

4) U-LEAD with Europe: підтримка громад у розробці планів дій на випадок надзвичайних ситуацій; проведення навчання для посадових осіб ОМС; надання допомоги з евакуаційним транспортом і мобільними ЦНАПами;

5) Червоний хрест: роздача продуктових наборів, засобів гігієни, та інших речей першої необхідності на випадок надзвичайної ситуації; надання тимчасового житла для ВПО;

6) муніципалітети Польщі, Данії, Норвегії та інших країн: передача гуманітарних вантажів, генераторів, шкільного обладнання, медикаментів тощо;

7) UNICEF: забезпечення шкіл і дитячих садків генераторами, гігієнічними наборами, шкільним приладдям, цифровою технікою; надання психосоціальної підтримки дітям у громадах, що постраждали від бойових дій [3].

По-друге, це фінансова допомога, мета якої полягає у наданні ОМС грошових ресурсів для: забезпечення базових послуг (освіта, медицина, ЖКГ); відновлення критичної інфраструктури (електромережі, водомережі, теплотраси, автомобільні/залізничні мости); підтримки ВПО; посилення інституційної спроможності ОМС; реалізації стратегій розвитку громад; цифровізації й енергоефективності; забезпечення сталого управління. Прикладами надання такої допомоги ОМС від міжнародних партнерів є:

1) U-LEAD with Europe: надання грантів для розвитку інфраструктури, створення ЦНАПів, цифровізації послуг, реалізації програм регіонального розвитку, навчання кадрів ОМС тощо;

2) GIZ: фінансування проєктів з енергоефективності, водопостачання, управління відходами; надання грантів на розбудову громад, підтримку ВПО;

3) USAID: надання коштів на цифрову трансформацію, розробки стратегій розвитку громад та локальних політик; здійснення прямого фінансування інноваційних муніципальних ініціатив;

4) SIDA (Шведське агентство з питань міжнародного співробітництва та розвитку): співфінансування місцевих проєктів у сферах гендерної рівності, прозорості і демократичного врядування;

5) SDC (Швейцарське агентство з розвитку та співробітництва): надання фінансової підтримки для належного функціонування систем водопостачання в громадах південного та східного регіонів; надання грантів для модернізації місцевих медичних закладів;

6) Світовий банк: надання коштів громадам через урядові програми (наприклад, «Відновлення України»); фінансування реконструкції інфраструктури та соціальних об'єктів;

7) UNDP: надання коштів на ремонт адміністративних будівель, лікарень, шкіл; підтримка малих проєктів громад на конкурсній основі [3].

По-третє, це технічна допомога, суть якої полягає у наданні ресурсів та послуг, що надаються донорами на безоплатній і безповоротній основі з метою підтримки України. Така допомога може залучатись у вигляді: будь-якого майна, необхідного для забезпечення виконання завдань проєктів (програм), яке ввозиться або набувається в Україні; робіт і послуг; прав інтелектуальної власності; фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті; інших ресурсів не заборонених вітчизняним законодавством, у тому числі стипендій [4].

Прикладами надання міжнародної технічної допомоги ОМС є:

1) USAID: навчання фахівців ОМС з управління бюджетом, комунікаціями, цифровими послугами тощо; надання технічної допомоги в електронному врядуванні;

2) U-LEAD with Europe: створення та оснащення ЦНАПів у громадах; надання консультацій та проведення тренінгів для працівників ОМС; розробка нормативно-правових документів на місцевому рівні;

3) GIZ: експертна підтримка у питаннях енергоефективності та поводження з відходами; розробка проєктів щодо модернізації інфраструктури громад;

4) UNDP: проведення тренінгів з антикорупційної політики та управління проєктами; надання комп'ютерної техніки для ОМС; консультування щодо впровадження електронного документообігу;

5) SIDA: розробка електронних сервісів для громадян (наприклад, запис до ЦНАП онлайн); надання технічної підтримки з питань гендерно чутливої політики у громадах;

6) SDC: підтримка ОМС у водному менеджменті та плануванні; навчання з реагування на надзвичайні ситуації;

7) Світовий банк: надання допомоги у впровадженні муніципальних інфраструктурних проєктів; експертний супровід модернізації енергосистем [3].

По-четверте, це інституційне партнерство – довгострокова, стратегічна форма співпраці між ОМС та міжнародними інституціями й муніципалітетами інших країн, яка спрямоване на: розвиток управлінської

спроможності ОМС; удосконалення місцевих політик і стандартів управління; обмін досвідом, знаннями та найкращими практиками; розбудову демократичних інституцій на місцевому рівні; спільну реалізацію реформ, інновацій і стратегічно важливих рішень. Від фінансової чи гуманітарної допомоги інституційне партнерство відрізняється саме глибинною, сталістю і спрямованістю на здійснення системних змін у роботі ОМС. Прикладами такого партнерства є:

1) U-LEAD with Europe: розвиток місцевих інституцій; впровадження європейських підходів до врядування; навчання лідерів громад;

2) UNDP: побудова партнерських зв'язків між громадами, ОМС і міжнародними інституціями (не лише надання обладнання, а й розробка стратегій і процедур, впровадження прозорого управління);

3) USAID (GOVERLA): реформування управління на місцевому рівні (спільна розробка регламентів, процедур, пілотування нових управлінських моделей);

4) міжмуніципальне партнерство: Львів-Фрайбург – проведення спільних заходів щодо сталої мобільності, енергоефективності, молодіжних ініціатив; Івано-Франківськ-Краків – управління освітою, розвиток туризму, цифровізація послуг, стратегічне планування; Миколаїв-Ольборг – співпраця у сфері економічного розвитку, будівництва та «зелених» технологій [3].

Зважаючи на викладене ми можемо говорити про те, що залучення міжнародної допомоги та зміцнення партнерських відносин дозволяє не тільки вижити українських громадам в умовах війни, пришвидшити їх рух до світових стандартів й інтеграції у європейський простір, формувати міцне громадянське суспільство, але й крок за кроком сприяє соціально-економічному розвитку ТГ, посилює спроможності ОМС у сфері управління, соціального захисту та інфраструктурного розвитку, формує основу для довгострокового розвитку, відновлення під час війни та у післявоєнний період. Ключову роль у цьому відіграє саме інституціональне партнерство, яке є не разовою допомогою, а системною взаємодією, що дозволяє громадам України переосмислити й оновити підходи до місцевого врядування, стати частиною європейського муніципального простору.

При цьому існують певні ризики при взаємодії з міжнародною спільнотою, настання яких зменшує корисний ефект від такої допомоги і співпраці. Насамперед, це брак кваліфікованих кадрів в ОМС, підготовка якісних проєктних заявок, бюрократичні перешкоди, відсутність належного доступу до міжнародних платформ. Відповідно держава спільно з громадами має працювати над усуненням цих перешкод, підвищуючи професійний рівень кадрового забезпечення ОМС, розвиваючи цифрові сервіси, зміцнюючи інформаційну безпеку та запобігаючи корупційним проявам.

#### References

1. Korol, N.P. (2021). Vzayemodiya orhaniv publichnoyi vlady z mizhnarodnyimi orhanizatsiyamy shchodo mistsevoho rozvytku [Interaction of public authorities with international organizations regarding local development]. *Publichne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok – Public administration: improvement and development*, 7, Retrieved from: [http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/7\\_2021/31.pdf](http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/31.pdf) [in Ukrainian].
2. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny «Pro stvorennya yedynoyi systemy zaluchennya, vykorystannya ta monitorynhu mizhnarodnoyi tekhnichnoyi dopomohy» No. 153 vid 15 lyutoho 2002 r. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the Creation of a Unified System for Attracting, Using and Monitoring International Technical Assistance» No. 153 of February 15, 2002]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
3. Pryklady uspishnykh partnerstv ukrayins'kykh hromad u riznykh sferakh [Examples of successful partnerships of Ukrainian communities in various spheres]. *decentralization.ua*. Retrieved from: <https://surl.li/wvgrxv> [in Ukrainian].
4. Prypolova, L.I., & Korniyenko, V.O. (2024). Orhanizatsiyno-pravovi skladovi mizhnarodnoyi humanitarnoyi dopomohy v umovakh diyi voyennoho stanu [Organizational and legal components of international humanitarian aid under martial law]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal – Legal scientific electronic journal*, 9 (pp. 48-51) [in Ukrainian].

**ATTRACTING INTERNATIONAL ASSISTANCE AND STRENGTHENING PARTNERSHIPS AS ONE OF THE DIRECTIONS OF PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN UKRAINE IN WAR CONDITIONS**

*The theses examine the main directions of international support for Ukraine during the war and in the post-war recovery period, as well as the role of local self-government bodies in strengthening partnerships with international organizations. Various forms of assistance are analyzed, including humanitarian, financial, and technical aid, as well as institutional partnerships. Particular attention is given to institutional partnerships as a long-term form of cooperation aimed at enhancing governance capacity, exchanging best practices, and implementing European standards of public administration. The study demonstrates that international support contributes to infrastructure restoration, the socio-economic resilience of communities, and Ukraine's integration into the European space. At the same time, it identifies key risks in cooperation with international donors, such as staff shortages, bureaucratic obstacles, and limited access to international platforms. In conclusion, the emphasis is placed on the need to improve the qualifications of local self-government personnel and to develop digital services to ensure the effective engagement of international support.*

**Keywords:** international assistance, partnership, local self-government, management capacity, post-war reconstruction.

**Відомості про авторів / Information about the authors**

Анастасія Шульга, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Юридичного факультету, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: [ondain2009@ukr.net](mailto:ondain2009@ukr.net), orcid: <https://orcid.org/0000-0002-8528-8722>.

Anastasiia Shulha, Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Department of Public Administration and Management, Faculty of Law, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: [ondain2009@ukr.net](mailto:ondain2009@ukr.net), orcid: <https://orcid.org/0000-0002-8528-8722>.

Інна Статкевська, магістр кафедри публічного управління та адміністрування, Юридичного факультету, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: [statkevskaya@ukr.net](mailto:statkevskaya@ukr.net), orcid: 0009-0002-2998-4755.

Inna Statkevskaya, Master's student of the Department of Public Management and Administration, Faculty of Law, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: [statkevskaya@ukr.net](mailto:statkevskaya@ukr.net), orcid: 0009-0002-2998-4755.